

सर्वोच्च अदालत, संयुक्त इजलास
माननीय न्यायाधीश श्री विश्वम्भरप्रसाद श्रेष्ठ
माननीय न्यायाधीश श्री हरिप्रसाद फुयाल
फैसला

०७४-RB-०००७

मुद्दा:- आयकर (०६६।०६७)।

आन्तरिक राजस्व कार्यालय, वीरगन्जका तर्फबाट प्रमुख कर अधिकृत अर्जुनप्रसाद भट्टराई.....१

पुनरावेदक
वादी

विरुद्ध

दीप इम्पेक्स इन्टरनेशनल.....१

प्रत्यर्थी
प्रतिवादी

सुरु फैसला गर्ने:- माननीय अध्यक्ष श्री दीपककुमार कार्की
लेखा सदस्य श्री भोलाप्रसाद खकुरेल
राजस्व सदस्य श्री यज्ञबल्क उपाध्याय
राजस्व न्यायाधिकरण काठमाडौं।
फैसला मिति:- २०७०।१०।०७

राजस्व न्यायाधिकरण काठमाडौंको मिति २०७०।१०।०७ को फैसलाउपर आन्तरिक राजस्व कार्यालय, वीरगंजको तर्फबाट राजस्व न्यायाधिकरण ऐन, २०३१ को दफा ८ बमोजिम अनुमतिको निवेदन दिई अनुमति प्रदान भई पुनरावेदनको रोहबाट पेस हुन आएको प्रस्तुत मुद्दाको संक्षिप्त तथ्य एवं ठहर यस प्रकार रहेको छ:-

मुद्दाको तथ्य:

१. करदाता दीप इम्पेक्स इन्टरनेशनलले आ.व. ०६६।०६७ को लागि आयकर ऐन, २०५८ को दफा ९९ बमोजिम कर निर्धारण गरी सोही ऐनको दफा ९६ अनुसार

- करयोग्य आय रु.३६,००,४६३।- कायम गरी आन्तरिक राजस्व कार्यालय वीरगन्जमा मिति २०६७।०९।२८ मा आय विवरण पेस गरेका रहेछन्।
२. करदाताको आ.व. ०६६।०६७ को आयकर ऐन, २०५८ बमोजिम आयमा समावेश गर्नु पर्ने आय समावेश नगरेको। कट्टी गर्न नपाइने खर्च दाबी भएकोमा ऐ. ऐनको दफा १०१ बमोजिम संशोधित करयोग्य आय कायम गर्नुपर्ने भएकोले सोबमोजिम गर्न नपर्ने कुनै सबुत प्रमाण भए १५ दिनभित्र पेस गर्न आयकर ऐन, २०५८ को दफा १०१(६) बमोजिम करदाताको नाममा आन्तरिक राजस्व कार्यालय वीरगन्जबाट मिति २०६८।१२।१२ मा जारी भएको सूचना करदाताले मिति २०६८।१२।१३ मा बुझेको।
 ३. उक्त सूचनाबमोजिम संशोधित आय कायम गर्न नमिल्ने बेहोरा अनुरोध गर्दै करदाताले आन्तरिक राजस्व कार्यालय वीरगन्जमा पेस गरेको मिति २०६८।१२।२३ को जवाफ।
 ४. करदाताको आ.व. ०६६।०६७ को लागि करयोग्य आय रु.७६,८७,१५४।- आयकर ऐन, २०५८ को दफा १०१ बमोजिम संशोधित कर निर्धारण गर्ने भनी आन्तरिक राजस्व कार्यालय वीरगन्जबाट मिति २०६८।१२।२७ मा भएको निर्णय। सोबमोजिम उक्त कार्यालयबाट करदाताको नाममा संशोधित कर निर्धारण आदेश सहितको सूचना मिति २०६८।१२।२९ मा जारी गरेको।
 ५. उक्त निर्णयउपर चित्त नबुझाई करदाताले प्रशासकीय पुनरावलोकनको लागि आन्तरिक राजस्व विभागमा मिति २०६९।०३।१४ मा दिएको निवेदन।
 ६. करदाताले भएका खर्चलाई प्रमाणित गर्ने प्रमाण र पुष्ट्याई पेस गर्न सकेको नदेखिदा कार्यालयको कर निर्धारणको निर्णय तथ्यपूर्ण र कानूनसम्मत रहेको छ। निवेदकको निवेदन जिकिर नपुग्ने भन्ने आन्तरिक राजस्व विभागबाट मिति २०६९।०५।१५ मा भएको निर्णय।
 ७. सुरु कार्यालयबाट कम्पनीको कानूनबमोजिमको खर्चलाई अमान्य गरी कानून विपरित तर्कको आधारमा भएको संशोधित कर निर्धारणको निर्णय तथा सोलाई सदर गरेको आन्तरिक राजस्व विभागको निर्णयसमेत त्रुटिपूर्ण रहेकाले बदर गरी निर्धारित कर शुल्क ब्याजसमेत कुनै रकम तिर्नु नपर्ने गरी न्याय पाउँ भनी करदाताको तर्फबाट राजस्व न्यायाधिकरण काठमाडौँमा दायर भएको पुनरावेदनपत्र।

८. आन्तरिक राजस्व कार्यालय वीरगन्जको मिति २०६८।१२।२७ को निर्णय र सोलाई सदर गर्ने गरेको आन्तरिक राजस्व विभागको मिति २०६९।०५।१५ को निर्णयमा बाह्य ढुवानी बापतको खर्च र भ्रमण खर्च सम्बन्धमा भएको निर्णय मिलेको नदेखिदा उल्टी हुने। मूल्य अभिवृद्धि करभन्दा आयकरतर्फ घटी बिक्री देखाएको सम्बन्धमा भएको निर्णय मिलेकै देखिदा सदर हुने भनी राजस्व न्यायाधिकरण काठमाडौंको मिति २०७०।१०।०७ को फैसला।
९. मूल्य अभिवृद्धि कर ऐन, २०५२ को अनुसूची १ समूह ९ बमोजिम आपूर्तिसँग सम्बन्धित ढुवानीमा मूल्य अभिवृद्धि कर छुट नहुने भएकोले उक्त रकमलाई बिक्री मूल्यमा समावेश गरी विजक जारी गर्नुपर्ने हुन्छ। तर करदाताबाट पेस भएका प्रमाणबाट ढुवानी रकम रु.३२,५०,६२१।- लाई बिक्री मूल्यमा समावेश गरेको नदेखिएको अवस्थामा सो रकमलाई आयकर ऐन, २०५८ को दफा २१(१)(च) बमोजिम अमान्य गरी आयमा समावेश हुने ठहर्‍याई यस कार्यालयबाट मिति २०६८।०५।१५ मा भएको निर्णय आन्तरिक राजस्व विभागबाट सदर भएको थियो। कार्यालयको उक्त निर्णय बदर गर्ने राजस्व न्यायाधिकरण काठमाडौंको फैसला त्रुटिपूर्ण हुँदा बदर गरी पाउँ भन्ने आन्तरिक राजस्व कार्यालय वीरगन्जको तर्फबाट यस अदालतमा पर्न आएको पुनरावेदनपत्र।
१०. यसमा ०७१-LE-००१८ को लगाउको मुद्दामा आजै यसै इजलासबाट पुनरावेदनको अनुमति प्रदान गरिएकोले प्रस्तुत मुद्दा उक्त मुद्दासँग अन्तरप्रभावी रहेको हुँदा यसमासमेत राजस्व न्यायाधिकरण ऐन, २०३१ को दफा ८ बमोजिमको पुनरावेदन गर्ने अनुमति प्रदान गरिदिएको छ भन्ने यस अदालतको मिति २०७४।०४।०८ को आदेश।

यस अदालतको ठहर:

११. नियमबमोजिम पेसी सूचीमा चढी पेस हुन आएको प्रस्तुत मुद्दाको पुनरावेदनपत्रसहित मिसिल कागजात अध्ययन गरी हेरियो।
१२. पुनरावेदक आन्तरिक राजस्व कार्यालय वीरगन्जको तर्फबाट उपस्थित विद्वान उपन्यायाधिवक्ता श्री हरिशंकर ज्ञवालीले ढुवानी रकम रु.३२,५०,६२१।- लाई बिक्री मूल्यमा समावेश नगरेको अवस्थामा सो रकमलाई आयमा समावेश हुने ठहर्‍याई आन्तरिक राजस्व कार्यालय वीरगन्जबाट मिति २०६८।०५।१५ मा भएको निर्णय आन्तरिक राजस्व विभागबाट सदर भएको छ। उक्त निर्णय बदर गर्ने गरी राजस्व न्यायाधिकरण काठमाडौंबाट भएको फैसला त्रुटिपूर्ण हुँदा बदर हुनुपर्छ भन्नेसमेत बहस गर्नुभयो।

१३. त्यसैगरी प्रत्यर्थी दीप इम्पेक्स इन्टरनेशनलका तर्फबाट उपस्थित विद्वान वरिष्ठ अधिवक्ता श्री सूर्यप्रसाद कोइरालाले कानूनबमोजिम भएको ढुवानी बापतको खर्चलाई आन्तरिक राजस्व कार्यालय वीरगन्जले अमान्य गरी कानून विपरित तर्कको आधारमा भएको संशोधित कर निर्धारणको निर्णय तथा सोलाई सदर गरेको आन्तरिक राजस्व विभागको निर्णयसमेत त्रुटिपूर्ण रहेका कारण बदर हुने ठहर गरी भएको राजस्व न्यायाधिकरण काठमाडौंको फैसला मिलेको हुँदा सदर हुनुपर्छ भन्नेसमेत बहस गर्नुभयो।
१४. उपर्युक्तबमोजिम दुवै पक्षका तर्फबाट उपस्थित विद्वानहरूले प्रस्तुत गर्नुभएको बहस सुनी राजस्व न्यायाधिकरण काठमाडौंबाट मिति २०७०।१०।०७ मा भएको फैसला मिले नमिलेको के रहेछ ? पुनरावेदक प्रतिवादी आन्तरिक राजस्व कार्यालय वीरगन्जको पुनरावेदन जिकिर पुग्न सक्ने हो वा होइन ? सोही विषयमा निर्णय दिनुपर्ने देखिन आयो।
१५. निर्णयतर्फ विचार गर्दा करदाता दीप इम्पेक्स इन्टरनेशनलले आन्तरिक राजस्व कार्यालय वीरगन्जमा पेस गरेको आ.व. ०६६।०६७ को आय विवरणमा आयमा समावेश गर्नु पर्ने नगरेको, कट्टी गर्न नपाइने खर्च दाबी गरेको देखिएकाले ऐ. ऐनको दफा १०१ बमोजिम करयोग्य आय रु.७६,८७,१५४।- संशोधित कर निर्धारण गर्ने भनी आन्तरिक राजस्व कार्यालय वीरगन्जबाट मिति २०६८।१२।२७ मा निर्णय भएको पाइन्छ। सो निर्णयउपर करदाताले प्रशासकीय पुनरावलोकनको लागि आन्तरिक राजस्व विभागमा निवेदन दिएकोमा विभागबाट करदाताले भएका खर्चलाई प्रमाणित गर्ने प्रमाण र पुष्ट्याई पेस गर्न नसकेकोले संशोधित कर निर्धारणको निर्णय कानूनसम्मत रहेकोले निवेदकको जिकिर नपुग्ने भन्ने निर्णय गरेको देखियो। विभागको उक्त निर्णयउपर करदाताले राजस्व न्यायाधिकरण काठमाडौंमा पुनरावेदन दायर गरेकोमा बाह्य ढुवानी बापतको खर्च र भ्रमण खर्च सम्बन्धमा भएको निर्णय मिलेको नदेखिदा आन्तरिक राजस्व कार्यालय वीरगन्ज र आन्तरिक राजस्व विभागबाट भएको निर्णय उल्टी हुने ठहर गरी राजस्व न्यायाधिकरण काठमाडौंबाट मिति २०७०।१०।०७ मा भएको फैसलामा चित्त नबुझाई आन्तरिक राजस्व कार्यालय वीरगन्जले यस अदालतमा पुनरावेदनको अनुमति माग गरी दिएको निवेदनमा अनुमति प्रदान भई पुनरावेदनको रोहमा दर्ता भई पेस हुन आएको पाइयो।
१६. पुनरावेदक आन्तरिक राजस्व कार्यालय वीरगन्जको पुनरावेदनपत्रमा मूल्य अभिवृद्धि कर ऐन, २०५२ को अनुसूची १ समूह ९ बमोजिम आपूर्तिसँग सम्बन्धित ढुवानीमा मूल्य अभिवृद्धि कर छुट नहुने भएकोले उक्त रकमलाई बिक्री मूल्यमा समावेश गरी विजक जारी

- गर्नुपर्ने हुन्छ। तर करदाताबाट पेस भएका प्रमाणबाट ढुवानी रकम रु.३२,५०,६२१।- लाई बिक्री मूल्यमा समावेश गरेको नदेखिएकोले सो रकमलाई आयकर ऐन, २०५८ को दफा २१(१)(च) बमोजिम अमान्य गरी आयमा समावेश हुने ठहर्‍याई मिति २०६८।०५।१५ मा भएको हो। सो निर्णय आन्तरिक राजस्व विभागबाट पनि सदर भएको छ। कार्यालयको उक्त निर्णय बदर गर्ने राजस्व न्यायाधिकरण काठमाडौंको फैसला त्रुटिपूर्ण हुँदा बदर गरी पाउँ भन्ने मुख्य जिकिर लिएको देखिन्छ।
१७. पुनरावेदक आन्तरिक राजस्व कार्यालय वीरगन्जको सुरु निर्णय हेर्दा करदाताले मूल्य अभिवृद्धि कर तर्फको बिक्री आम्दानी भन्दा आयकर तर्फ घटी बिक्री पाइएको रु.३,८५,०८०।- आयकर ऐन, २०५८ को दफा ७ बमोजिम आयमा समावेश गर्नुपर्ने, मूल्य अभिवृद्धि कर असुल गर्नुपर्ने रकमलाई खर्चको रूपमा दाबी गरेको देखिन आएकोले उक्त खर्च आयकर ऐन, २०५८ को दफा २१(१)(च) बमोजिम अमान्य गरी करयोग्य आयमा समावेश गर्नुपर्ने देखिएको रु.३२,५०,६२१।- र करदाताले भ्रमण खर्च भनी रु.४,५०,९९०।- दाबी गरेको सम्बन्धमा उक्त खर्चमा को कहाँ कुन उद्देश्यले कहिले भ्रमण गरेको हो र उक्त भ्रमण व्यवसायिक उद्देश्यले भएको कुरा पुष्टि हुने प्रमाण पेस हुन नसकेको र गत आ.व.मा सो शिर्षकमा करदाताले कुनै खर्च दाबी गरेको नपाइएको भनी उक्त खर्चलाई आयकर ऐन, २०५८ को दफा १३(ग) बमोजिम खर्च मान्न नसकिने हुँदा सो खर्च अमान्य गरिएको रु.४,५०,९९०।- समेत करयोग्य आयमा समावेश हुने भनी संशोधित करयोग्य आयमा गणना गरेको देखियो।
१८. आयकर ऐन, २०५८ को दफा २१(१)(च) मा खर्च कट्टी गर्न नपाउने भनी नभनिएको भएतापनि यस्ता अन्य कुनै रकमहरू कट्टी गर्न नपाउने खर्चको रूपमा परिभाषित गरिएको पाइन्छ। प्रस्तुत विवादमा पुनरावेदक वादी आन्तरिक राजस्व कार्यालय वीरगन्जले पुनरावेदन जिकिरमा दाबी गरेको ढुवानी खर्च र भ्रमण खर्चको सम्बन्धमा हेर्दा, सामानहरू एउटा विन्दुबाट अर्को विन्दुसम्म ढुवानी गर्दा ढुवानीसँग सम्बन्धित व्यवसायी वा सेवा प्रदायकलाई ढुवानी गरेबापत लाग्ने सेवा शुल्क भुक्तानी गरिएको सबुत प्रमाण तथा भरपाई कागजातहरू करदाताले पेस दाखिल गरेको भन्ने मिसिल संलग्न ढुवानी खर्चसम्बन्धी कागजातहरूको विवरणबाट देखिएको छ।
१९. सो ढुवानी खर्चको हकमा यिनै पुनरावेदक वादी आन्तरिक राजस्व कार्यालय वीरगन्जले प्रत्यर्थी करदाताउपर दायर गरेको यसै लगाउको मु.नं. ०७४-RB-०००६ को मूल्य

अभिवृद्धि कर मुद्दामा ढुवानीसँग सम्बन्धित सेवा प्रदायकलाई ढुवानी गरेबापत लाग्ने सेवा शुल्क भुक्तानी गरेको सबुत प्रमाण तथा भरपाई प्रत्यर्थी करदाताले पेस दाखिल गरेको मिसिल संलग्न ढुवानी खर्चसम्बन्धी कागजातको फाँटवारीबाट देखिन्छ। सामानहरु ढुवानी गर्नको लागि ढुवानी प्रदायक र प्रत्यर्थी करदाताका बिचमा भएको कारोबारका विवरणहरु खुल्ने कागजातहरु पेस दाखिल भइरहेको अवस्थामा अनुमानको आधारमा अधुरो र त्रुटिपूर्ण कर विवरण पेस गरेको भनी मान्न मिल्ने हुँदैन। पुनरावेदक आन्तरिक राजस्व कार्यालय वीरगन्जबाट र आन्तरिक राजस्व विभागबाट भएको निर्णयसमेत नमिलेकोले उल्टी हुने भनी राजस्व न्यायाधिकरण काठमाडौँबाट मिति २०७०।१०।०७ मा भएको फैसला सदर हुने ठहरी आज यसै इजलासबाट फैसला भएको हुँदा प्रस्तुत आयकर मुद्दामा पनि सो मुद्दामा लिइएका आधार कारणसमेतबाट ढुवानी खर्च र भ्रमण खर्चलाई करयोग्य आयमा समावेश गर्ने गरी आन्तरिक राजस्व कार्यालय वीरगन्जबाट मिति २०६८।१२।२७ मा भएको निर्णय मिलेको नदेखिदा राजस्व न्यायाधिकरण काठमाडौँबाट भएको फैसलालाई अन्यथा भन्न मिल्ने।

२०. त्यसैगरी आयकर ऐन, २०५८ को दफा १३(ग) मा आय गणना गर्ने प्रयोजनको लागि यस ऐनको अधिनमा रही कारोबारसँग सम्बन्धित ब्यवसाय वा लगानीबाट आय आर्जन हुने कार्यमा भएका खर्चहरु कट्टी गर्न पाउने व्यवस्था गरिएको पाइन्छ। करदाताको फर्ममा कार्यरत कर्मचारीहरु मालसामान ढुवानी गर्दा गराउँदा एउटा विन्दुबाट अर्को विन्दुसम्म भ्रमण गर्नुपर्ने, ढुवानी भएका मालसामानहरुको विवरणको अभिलेख राख्नुपर्ने लगायतका कार्य गर्ने कर्मचारीहरुका लागि भ्रमण खर्च लाग्ने र त्यस्तो खर्च कट्टी गर्नुलाई अस्वाभाविक मान्न मिल्ने। करदाताले गत आ.व. मा त्यसप्रकारको खर्चको विवरण नदेखाएको भन्ने आधारमा मात्र त्यस्तो खर्च नै नहुने अनुमान गरी त्यस्तो खर्चलाई अमान्य घोषित गरी करयोग्य आयमा समावेश गर्नुपर्ने भन्ने अर्थ गर्नु न्यायोचित हुँदैन। अतः सो भ्रमण खर्च बापतको रकम रु.४,५०,९९०।- खुद आयमा समावेश हुन नसकी मिन्हा हुने गरी भएको राजस्व न्यायाधिकरण काठमाडौँको निर्णयलाई अन्यथा भन्न मिल्ने।

२१. तसर्थ: माथि उल्लिखित तथ्य र आधार कारणबाट राजस्व न्यायाधिकरण काठमाडौँबाट मिति २०७०।१०।०७ मा भएको फैसला मिलेकै देखिदा सदर हुने ठहर्छ। पुनरावेदक वादी आन्तरिक राजस्व कार्यालय वीरगन्जको पुनरावेदन जिकिर पुग्न सक्दैन। दायरीको लगत कट्टा गरी, प्रस्तुत फैसलाको छायाँप्रतिसहित फैसलाको जानकारी

महान्यायाधिवक्ताको कार्यालयलाई दिई, प्रस्तुत फैसलाको विद्युतीयप्रति विद्युतीय प्रणालीमा प्रविष्ट गरी, सुरु तथा रेकर्ड मिसिल सम्बन्धित कार्यालय र न्यायाधिकरणमा फिर्ता पठाई, प्रस्तुत मिसिल अभिलेख शाखमा बुझाई दिनु।

(विश्वम्भरप्रसाद श्रेष्ठ)

न्यायाधीश

उक्त रायमा सहमत छु।

(हरिप्रसाद फुयाल)

न्यायाधीश

इजलास अधिकृत (उपसचिव): कृतिबहादुर बस्नेत

कम्प्युटर टाईप गर्ने: विकेश गुरागाई

इति संवत् २०७९ कार्तिक २८ गते रोज २ शुभम् ----- ।